

Bart De Moor is gewoon hoogleraar aan de K.U.Leuven, met onderzoek in systeemtheorie, regeltechniek en bioinformatica. Hij is oprichter en bestuurder van verschillende spin-off bedrijven en kennisinstellingen. Tussen 1991-1999 was hij adviseur en kabinetschef van verschillende ministers van wetenschaps- en technologiebeleid. Van 2005 tot 2007 was hij de kabinetschef socio-economisch beleid van minister-president Leterme.

De paradoxen van het innovatiebeleid

Dit wordt een interactieve column. Ik ga namelijk om uw input vragen. En wel om volgende stelling. Eén van de paradoxen van het innovatiebeleid is deze van het anti-cyclisch investeren: in tijden van crisis, wanneer alle economische indicatoren op onweer staan, moeten zowel de overheid als de bedrijven méér dan anders investeren in O&O: Onderzoek, Ontwikkeling en Ondernemen. Of, zoals onze Nederlandse vrienden het uitdrukken: K&K&K: Kennis, Kunde en Kassa.

Maar, wat betekent dit precies? Anti-cyclisch investeren: noch voor vaders Staat, noch voor de high-tech bedrijven in onze wetenschapsparken en incubatoren, noch voor de weinige multinationals met hoofdkwartier in Vlaanderen, laat staan voor de KMO om de hoek, ligt het voor de hand. Zeer recent nog stelde UNIZO vast dat amper één derde van de ondernemers kansen ziet in de crisis. Nauwelijks meer dan één op vier denkt aan investeren of aan nieuwe markten aanboren. Bovendien geraken ze, door de financiële crisis, nog amper aan overbruggingskredieten. Ook de multinationale ondernemingen kraken in hun voegen.

Wat kan de overheid doen? Enkele dagen na de verkiezingen maakte de Vlaamse administratie drie lijvige 'classeurs' met aanbevelingen over aan formateur Peeters. Cruciaal wordt de financieel-economische situatie van Vlaanderen, die - hoe kan het ook anders? - er weinig rooskleurig uitziet. Nu is het zo dat de beleidsruimte voor het wetenschaps- en innovatiebeleid in Vlaanderen sinds 1995 drastisch is toegenomen. De opeenvolgende Vlaamse regeringen hebben van O&O inderdaad een topprioriteit gemaakt. Uiteindelijk culmineerde dit in Leterme's Vlaanderen-inactie¹⁾, dat door uw dienaar werd geredigeerd. Vervolgens werd het actieplan door Kris Peeters uitgerold. Het dient nu als uitgangspunt voor het nieuwe regeerakkoord. Welke maatregelen moeten hierin prioritair worden voorgesteld? Vooreerst sleutelen aan ons concurrentievermogen. Een verregaande sanering van het innovatie-instrumentarium. Een globaal overheidsapparaat dat 'leaner and meaner' is, en zichzelf benchmarkt met overheden in het buitenland. Betere financiële ondersteuning en begeleiding voor starters. Verdere stappen in de staatshervorming, broodnodig voor adequaat maatwerk in de Vlaamse economie, waarmee we beter het evenwicht kunnen afstemmen tussen fiscale maatregelen, subsidies en innovatief aanbesteden; waarmee we proactief de toenemende kosten ten gevolge

van de vergrijzing kunnen beheersen; waarmee we het arbeidsmarktbeleid kunnen flexibiliseren door het te enten op de kenniseconomie van de toekomst en niet op de industriële revoluties van het verleden. De competentie-agenda helemaal uitrollen, met belangrijke inspanningen inzake vorming en meer instroom voor de STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering, Mathematics).

Of ook: een neo-Keynesiaans beleid voeren, van integrale innovatie in producten, diensten, processen en omgevingsfactoren. De investeringen in onderzoek en (hogere) onderwijs brengen naar 3, resp. 2% van het BRP. Vermarkten en vergroenen. Versnelde investeringen in 'slimme' infrastructuur, zoals 'smart grids' van nutsvoorzieningen. Investeren in de speerpunt-clusters van VIA: transport en logistieke diensten, gezondheidszorg, innovatieve materialen en duurzame chemie, innovatie in sociaal-economische projecten. Marktgerichte acceleratie-platformen creëren, waarin externe financiers, overheid en bedrijven investeren in sectoriële innovatie, gebaseerd op een open innovatiebenadering, in nauwe samenwerking met universiteiten, hogescholen en kennisinstellingen.

De vraag hoe we ons innovatiesysteem meer performant, assertief en effectief moeten maken in tijden van crisis, is relatief nieuw. We hebben er weinig ervaring mee. Daarom besloot de gloednieuwe klasse van de Technische Wetenschappen van de Koninklijke Academie om een werkgroep op te richten die zich buigt over wetenschaps- en innovatiebeleid in tijden van economische crisis. Is er nood aan een neo-Keynesiaans beleid, dat verder gaat dan participaties in financiële instellingen en noodlijdende industrieën? Is er behoefte aan 'anti-cyclische' overheidsinvesteringen in O&O, die ons voorbereiden op tijden waarin het terug beter gaat? Bevatten profetische boeken zoals Geert Noels' 'Econoshock', naast doorwrochte analyses, ook hanteerbare remedies? Kunnen we leren uit vorige crisissen? Kunnen we leren uit buitenlandse voorbeelden, zoals het Amerikaanse innovatiebeleid.

Of, beste lezer, misschien hebt U ook ideeën en suggesties hieromtrent? Welke maatregelen zou U voorstellen mocht U één van de regeringsonderhandelaars zijn, of, beeldt U eens in, de volgende minister van wetenschaps- en innovatiebeleid.

Het is onmogelijk dat ingenieurs hier geen voorstellen over zouden hebben, toch? U kan ze mij mailen op column@kviv.be

1 VIA, www.vlaandereninactie.be